

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kuluttajien ja yritysten käteispalvelujen saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anders Norrbackin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 154/2020 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä kuluttajien ja yritysten käteispalvelujen saatavuuden turvaamiseksi kaikkialla maassa ja

mikä tehtävä käteisellä on hallituksen kriisivalmiudessa maksujärjestelmien häiriöihin varautumisessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Luottolaitostoinnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 6 §:ssä säädetään asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin. Siinä asetetaan maksupalveluja tarjoaville luottolaitoksille velvollisuus tarjota euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita sekä sähköisen tunnistamisen palveluita. Perusmaksutiliin liittyviin maksupalveluihin kuuluu myös käteispalvelujen tarjoaminen. On tärkeää, että maksamisen murros ei syrjäytä ihmisiä pois arkielämän kannalta tärkeistä palveluista, joissa käteistä pitäisi pystyä käyttämään muiden maksutapojen ohella. Tämän voi katsoa olevan osa pankkien yhteiskuntavastuuta.

Kyseiset peruspankkipalvelut on lain mukaan tarjottava yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Perusmaksutilin ja siihen liittyvien palveluiden käyttöä ei myöskään saa lain esitöiden mukaan tehdä liian vaikeaksi tai rasittavaksi. Laissa säädetään edelleen, että asiakkailta veloittettavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Laissa on siten asetettu talletuspankeille selkeä velvoite tarjota peruspankkipalveluja, ja tämän velvoitteen täyttäminen luonnollisesti edellyttää sitä, että palvelut ovat aidosti asiakkaiden saatavilla. Laillisuusvalvojana Finanssivalvonnan tehtävänä on varmistaa, että talletuspankit toimivat niitä velvoittavan sääntelyn mukaisesti. Finanssivalvonasta annetun lain (878/2008) 3 §:ssä on lisäksi erikseen säädetty Finanssivalvonnan tehtäväksi seurata ja arvioida peruspankkipalvelujen saatavuutta ja niiden hinnoittelua.¹

¹ <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/kysymyksia-ja-vastauksia/pankkipalvelut/peruspankkipalvelut/fivan-selvitykset-peruspankkipalveluista/>

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 154/2020 vp

Nykyisten peruspankkipalveluja koskevien säännösten taustalla on Euroopan parlamentin ja neuvoston perusmaksupalveludirektiivi 2014/92/EU, jonka tarkoituksena on mahdollistaa peruspankkipalvelut kaikille kuluttajille. Direktiivin mukaiseen kuluttajan määritelmään eivät kuulu elinkeinoa tai ammattia harjoittavat henkilöt. Tämän seurauksena myös kansallisessa laissa peruspankkipalvelujen asiakas on määritelty luonnolliseksi henkilöksi, joka toimii pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Laissa tarkoitettu oikeus perusmaksutiliin ja siihen liittyviin palveluihin ei siten kohdistu yrityksiin yleisesti, vaan kuluttajien lisäksi ainoastaan sellaisiin yksityisiin elinkeinonharjoittajiin, jotka käyttävät omissa nimissään olevaa tiliä myös yritystoimintansa tarkoituksiin, mutta tilin käytöstä alle puolet on tällaista käyttöä.

Perusoikeusnäkökulmasta maksupalveluja tarjoavien luottolaitosten elinkeinovapautta ja sopimusvapautta on syytä rajoittaa vain sen verran kuin on välttämätöntä ja yhteiskunnallisesti tarpeen. Muilta yritystoiminnan muodoilta luottolaitokset voivat siten edellyttää esimerkiksi yritystilin perustamista ja siihen liittyvistä pankkipalveluista erikseen sopimista. Peruspankkipalveluja koskevien oikeuksien laajentaminen koskemaan myös yleisesti yrityksiä edellyttäisi tämän laajennuksen välttämättömyyden ja tarpeen osoittamista.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta (10.12.2019) sisältyy kirjaus, jonka mukaan ”[r]ahoitusallalla varautumista koskevaa lainsäädäntöä täsmennetään siten, että yhteiskunnan kannalta elintärkeiden rahoitusmarkkinapalveluiden jatkuvuus turvataan kansallisin varajärjestelyin myös vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa”. Osana tätä rahoitusmarkkinoiden vakavia häiriötilanteita koskevaa varautumistyötä tutkitaan myös käteisen roolia varautumisessa.

Helsingissä 30.3.2020

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni